

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

20 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

НІМЕЧЧИНА ТА ФРАНЦІЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма : «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»»

спеціалізація

вид дисципліни : обо'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна 28.08. 2020 року, протокол № 1

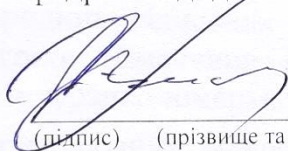
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Лиман Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від 28.08. 2020 року № 1

Завідувач кафедри кандидат історичних наук, доцент

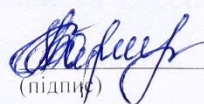

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

Валерія БАРАНОВА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від 28.08. 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Німеччина та Франція в системі міжнародних відносин” складена відповідно до освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»,

підготовки магістра

за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування студентами системних знань щодо детермінуючих чинників впливу та особливостей зовнішньої політики Німеччини і Франції як провідних держав Європи на різних етапах історії міжнародних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни “Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин» - набуття теоретичних знань з питань зовнішньої політики Німеччини і Франції як провідних країн Європи; вивчення причин франко-німецької конфронтації та інтеграції на різних етапах історії міжнародних відносин; визначення основних факторів, що виявляють зміст і особливості зовнішньої політики Німеччини та Франції; характеристика основних засобів здійснення зовнішньої політики Німеччини та Франції, організація зовнішньополітичної діяльності інститутів влади цих країн; виявлення рівня політичного впливу Німеччини та Франції у глобальному вимірі; з’ясування ролі ФРН і Франції у стратегічних напрямках сучасної зовнішньої політики України та перспектив розвитку українсько-німецьких та українсько-французьких відносин.

Загальні компетентності

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності

СК1. Поглиблені знання про природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Поглиблені знання про природу та джерела зовнішньої політики, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.

СК3. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність виробляти підходи до розв'язання проблем і завдань у сфері міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, зовнішньої політики, організувати та здійснювати наукові дослідження проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати наукові доповіді, здійснювати їх публічну апробацію.

СК7. Розуміння особливостей розвитку країн та регіонів світу, сутності процесів глобалізації, сучасних глобальних та регіональних процесів, включаючи процеси європейської та євроатлантичної інтеграції.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обо'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
105 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання** :

Загальні програмні результати навчання за спеціальністю

Знання

РН1. Демонструвати фундаментальні знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН5. Демонструвати знання про природу міжнародних комунікацій, проблеми розвитку держав та міжнародних регіонів у глобальному, регіональному та локальному контекстах.

Уміння/навички

РН 7. Визначати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові й інші ризики у сфері міжнародних відносин.

РН 8. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН 11. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин та світової політики.

РН 12. Оцінювати міжнародні події, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

Комунікація

РН16. Організовувати та вести професійні дискусії у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН17. Брати участь у фахових дискусіях із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН18. Доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародних відносин.

Автономія і відповідальність

РН19. Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

РН20. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

РН21. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

Знання:

РН 23 – сучасних змін та рівня розвитку соціального, економічного та політичного життя європейських країн;

РН 24 – пріоритетів ефективності регіональної політики в країнах Європи;

Уміння/ Навички

РН 26 – оцінювати ефективність регіональної політики в країнах європейського типу;

РН 28 – здійснювати аналіз сучасних змін та розвитку соціального, економічного та політичного життя європейських країн;

РН 29 – використовувати сучасні методи та підходи до забезпечення ефективної регіональної політики в країнах європейського типу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Утворення германських королівств. Німецькі та французькі землі у довестфальську добу.

Тема 1. Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)

Тема 2. Утворення германських держав та їх зовнішня політика.

Тема 3. Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні наслідки її розпаду.

Тема 4. Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст.

Тема 5. Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст.

Тема 6. Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час (XVI- перша половина XVII ст.)

Розділ 2. Німеччина і Франція у Вестфальській, Віденській та Версальсько-Вашингтонській системі міжнародних відносин.

Тема 7. Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.).

Тема 8. Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр.

Тема 9. Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).

Тема 10. Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни.

Тема 11. Франція та Німеччина у Версальсько-Вашингтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.).

Тема 12. Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.).

Розділ 3. Німеччина і Франція у біполярній та постбіполярній системах міжнародних відносин.

Тема 13. Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.

Тема 14. ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин.

Тема 15. Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин.

Тема 16. Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2020 рр.).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Розділ 1. Вступ. Утворення германських королівств. Німецькі та французькі землі у довестфальську добу</i>												
Тема 1. Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)	10	2	2			6						
Тема 2. Утворення германських держав	10	2	2			6						

та їх зовнішня політика												
Тема 3. Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні наслідки її розпаду	8	2				6						
Тема 4. Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст.	8	2				6						
Тема 5. Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст.	8	2				6						
Тема 6. Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час (XVI- перша пол. XVII ст.)	10	2	2			6						
Разом за розділом 1	54	12	6			36						
<i>Розділ 2. Німеччина і Франція у Вестфальській, Віденській та Версальсько-Вашингтонській системі міжнародних відносин.</i>												
Тема 7. Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.)	10	2	2			6						
Тема 8. Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр.	8	2				6						
Тема 9. Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).	10	2	2			6						
Тема 10. Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни.	8	2				6						
Тема 11. Франція та Німеччина у Версальсько-Вашингтонській	10	2	2			6						

системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.).											
Тема 12. Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.)	8	2				7					
Разом за розділом 2	55	12	6			37					
Розділ 3. Німеччина і Франція у біполярній та постбіполярній системах міжнародних відносин.											
Тема 13. . Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.	10		2			8					
Тема 14. ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин.	10	2				8					
Тема 15. Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин.	10	2				8					
Тема 16. Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2020 рр.)	11	2	1			8					
Разом за розділом 3	41	6	3			32					
Усього годин	150	30	15			105					

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)	2
2	Утворення германських держав та їх зовнішня політика	2
3	Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час (XVI- перша пол. XVII ст.)	2
4.	Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.)	2
5	Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).	2
6	Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі	2

	міжнародних відносин (1919-1939 рр.).	
7	Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.	2
8	Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2020 рр.)	1
	Разом	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.) Розширити лекційний матеріал інформацією про створення германських племінних союзів та федеративні відносини цих союзів з Римською імперією	6
2	Утворення германських держав та їх зовнішня політика Проаналізувати зміст твору Йордана «Про походження та діяння готів» як джерела з історії міжнародних відносин германських племен.	6
3	Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні наслідки її розпаду Критично проаналізувати дискусійні питання про причини розпаду Імперії Карла Великого	6
4	Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням причин та характеру боротьби німецьких королів проти римських пап за владу у західному світі.	6
5	Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст. Проаналізувати зміст «Мемуарів» Філіпа де Комміна як джерела з історії французької дипломатії за часів правління Людовика XI.	6
6	Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час (XVI- перша пол. XVII ст.) Розширити лекційний матеріал інформацією про особливості дипломатичних місій «сірого кардинала» Ф. дю Трамбле у часи Тридцятилітньої війни.	6
7	Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.) Зробити порівняльний аналіз організації діяльності зовнішньополітичних відомств Франції та Пруссії за часів Фрідріха II.	6
8	Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр. Лекційний матеріал доповнити інформацією про прусський вектор діяльності Міністерства закордонних справ Франції часів Революційних та Наполеонівських війн	6
9	Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.). Проаналізувати умови, процес підготовки і підписання Франкфуртського миру.	6

10	Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням впливу німецької дипломатії та розвідки на революційні події в Росії у 1917 р.	6
11	Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.). Проаналізувати ініціативи дипломатів Франції щодо створення колективної безпеки в Європі у другій пол. 30-х рр. та наслідки «політики умиротворіння» агресорів.	6
12	Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.) Критично проаналізувати відносини нацистської Німеччини з нейтральними країнами у роки Другої світової війни.	7
13	Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням протиріч між Францією та ФРН в межах Європейського економічного співтовариства	8
14	ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин. Проаналізувати дипломатичні дії ФРН щодо отримання нею постійного членства у Раді Безпеки ООН.	8
15	Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин. Проаналізувати причини остаточного повернення Франції у військовій структурі НАТО за часів президентства Н. Саркозі	8
16	Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2020 рр.) Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням протиріч між ФРН та Франції у питанні про євроатлантичні перспективи України	8
	Разом	105

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей під час заліку:

Теоретичне питання 1 – 13 балів

Теоретичне питання 2 – 13 балів

Теоретичне питання 3 – 14 балів

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

8. Критерії оцінювання

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин»

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 1 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума модульних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового

семестрового контролю. Загальна сума балів модульних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Разом		
T1-3	T4-6	T7-9	T10-12	T13-14	T15-16			
10	10	10	10	10	10	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Оцінка студента за підсумками вивчення розділу складається за результатами поточного контролю за підсумками вивчення розділу (у формі тестів) та під час проведення семінарських занять. Тести поточного контролю за розділ оцінюються від 0 до 5 балів. Кожна відповідь на семінарських заняттях оцінюється максимум в 5 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Методичне забезпечення

Лиман С. І. Німеччина та Франція в системі міжнародних відносин : навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» / Лиман С. І. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 48 с.

Основна література

1. Воробьева Л. М. Внешняя политика ФРГ на пороге XXI века / Л. М. Воробьева. М.: РИСИ, 2000. 356 с.
2. Зверева Т.В. Внешняя политика современной Франции: Монография. / Т. В. Зверева М.: Канон+ РООИ Реабилитация, 2014. 344 с.

3. Имангалиев Р. Новая Германия в меняющемся мире: международное положение и внешняя политика Германии на рубеже XX – XXI вв. / Р.Имангалиев. М.: Новое знание, 2006. 252 с.
4. Кондратюк С.В. Європейська політика об'єднаної Німеччини / С. В. Кондратюк. К. : Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. 264 с.
5. Нарочницкая Е.А. Франция в блоковой системе Европы. 1960–1980-е годы / Е. А. Нарочницкая. М.: Наука, 1993. 236 с.
6. Никитин А.К. Современная внешнеполитическая стратегия ФРГ / А.К. Никитин. М.: МГИМО, 2008. 320 с.
7. Обичкина Е. О. Внешняя политика Франции от де Голля до Саркози, (1940–2012) / Е. О. Обичкин. М. : Аспект Пресс, 2012. 382 с.
8. Павлов Н. В. Внешняя политика ФРГ в постбиполярном мире / Павлов Н. В. М. : Наука, 2005. 409 с.
9. Павлов Н. В. Внешняя политика ФРГ от Аденауэра до Шредера: монография. / Н. В.Павлов, А. А. Новиков. М.: СиДиПресс, 2005. 605 с.
10. Павлов Н.В. История внешней политики Германии от Бисмарка до Меркель : учеб. пособие / Н.В. Павлов. М. : Международные отношения, 2012. 797 с.
11. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини : підручник із курсу / С. О. Рудько. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 298 с.
12. Славенов В.П. Очерки внешней политики Франции (1981-1986 гг.) / В. П. Славенов. М.: Международные отношения, 1987. 306 с.
13. Шадурский В.Г. Внешняя политика Франции (1945 – 2002): Учеб. пособие / В.Шадурский. Минск: БГУ, 2004. 175 с.
14. Шарапо А. В. Политические системы и внешняя политика Германии, Австрии, Швейцарии. Учеб. пособие. / А. В. Шарапо. Минск : БГУ, 2007. 231 с.

Допоміжна література

1. Арзаканян М. Ц. Политическая история Франции в XX веке / М. Ц. Арзаканян. М. : Высшая школа. 2003. 157 с.
2. Басовская Н. И. Столетняя война : леопард против лилии / Н.И. Басовская. М.: Астрель; АСТ, 2003. 428 с.
3. Безотосный В. М. Наполеоновские войны / В.М. Безотосный. М.: Вече, 2010. 416 с.
4. Беляев М. П. Французская и имперская дипломатия в поисках мира: Из истории Вестфальского мирного конгресса (1644–1648) / М.П. Беляев. М. : ИВИ РАН, 2000. 110 с.
5. Веджвуд С. В. Тридцатилетняя война / С. В. Веджвуд. М.: АСТ, 2013. 576 с.

6. Виноградов В. Отто фон Бисмарк. Объединение Германии железом и кровью. М.: Аст-Пресс, 2015. 32 с.
7. Газін В.П. Економіка та зовнішня політика Веймарської республіки (1925-1933 рр.): Східноєвропейські аспекти / В.П. Газін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільськ. держ. пед. ун-т, 1999. 152 с.
8. Голль Ш. де. Военные мемуары: Призыв 1940-1942 / Ш. де Голль; Пер. с фр. М.: АСТ; Астрель, 2003. 814 с.
9. Делдерфилд Р. Ф. Крушение империи Наполеона: Воен.-ист. хроники / Р. Т. Делдерфилд. М.: Центрполиграф, 2001. 442 с.
10. Зонова Т. В. Дипломатия иностранных государств: Учеб. пособие / Т. В. Зонова. М.: РОССПЭН, 2004. 352 с.
11. Исдейл Ч. Дж. Наполеоновские войны: Пер. с англ. Д. Я. Мовшович / Ч. Д. Исдейл. Ростов н/Д.: Феникс; М.: Зевс, 1997. 541 с.
12. Канинская Г. Франция – НАТО: итоги возвращения // Европейская безопасность : события, оценки, прогнозы. 2010. Вып. 21 (37). С. 44-62.
13. Клавинг В.В. Западный фронт. Германия в войне 1939-1945 / В.В. Клавинг. М.: Яуза, Эксмо, 2005. 544 с.
14. Колосков И. А. Внешняя политика Пятой республики: Эволюция основных направлений и тенденций. 1958–1972 / И. А. Колосков. М.: АН СССР, 1976. 303 с.
15. Копійка В. В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. К., 2012. 759 с.
16. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці / Р. А. Кривонос. К.: КНЕУ, 2004. 165 с.
17. Кудряченко А. І. Європейська політика ФРН / А. І. Кудряченко. К., 1996. 239 с.
18. Левандовский А. Карл Великий: через империю к Европе / А. Левандовский. М.: Соратник, 1995. 264 с.
19. Лиман С. И. Империя Карла Великого в курсах лекций и исследованиях медиевистов украинских земель Российской империи (XIX — начало XX вв.) // Древности 2014-2015. Харьковский историко-археологический ежегодник. Вып. 13. Харьков, 2015. С. 320-329.
20. Максимычев, И.Ф. ФРГ в современном мире / И.Ф. Максимычев // Германия. Вызовы XXI века : монография / В. Б. Белов и др.; под ред. В. Б. Белова ; Российская акад. наук. Ин-т Европы. Москва, 2009. 788 с.
21. Обичкина Е.О. Франция в поисках внешнеполитических ориентиров в постбиполярном мире / Е. О. Обичкина М., 2003. 470 с.
22. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навчально-методичний посібник із курсу / С.Рудько. Острог : Національний університет «Острозька академія», 2012. 412 с.
23. Смирнов В. П. Краткая история Второй мировой войны / В.П. Смирнов. М: Весь мир., 2005. 356 с.

24. Славенов В. П. Очерки внешней политики Франции (1981– 1986 гг) / В. П. Славенов. М.: Междунар. отношения, 1986. 301 с.
25. Prate A. La France en Europe / A. Prate. Paris: Economica, 1995. 365 p.
26. Schöllgen G. Die Außenpolitik der Bundesrepublik Deutschland. Von den Anfängen bis zur Gegenwart / G.Schöllgen. München: Beck, 2004. 277 p.
27. Welgwood V. The Thirty Years War / V. Welgwood. New York: New York Review Books, 2005. 536 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бернд Б. История Германии [Электронный ресурс] // От создания Германской империи до начала XXI века. URL: <http://romanbook.net/book/7903980/?page=117>
2. Договор о Европейском Союзе (Маастрихт, 7 февраля 1992 г.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://base.garant.ru/2566557/>
Договор об объединении Германии [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.gesetze-im-internet.de/einigvtr/>.
3. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://docs.cntd.ru/document/901736368>.
4. Дюби Ж. История Франции. Средние века. От Гуго Капета до Жанны д'Арк. М.: Международные отношения, 2000. 416 с. https://historylib.org/historybooks/ZHorzh-Dyubi_Istoriya-Frantsii--Srednie-veka/
5. Осипов Е. А. Все дальше от голлизма: внешняя политика современной Франции. 2016. URL: interaffairs.ru/news/show/14900 (дата обращения: 04.04.2017)
6. Павлов Н. В. В поисках «нового начала». Об американско–германских отношениях // Международная жизнь. URL: <https://interaffairs.ru/jauthor/material/110>
7. Павлюк В.В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.oa.edu.ua/.../history/Павлюк%20Новітня%20історія%20країн%20Західно>.
8. Пономарев М. Германия в поисках нового места в мире [Электронный ресурс]. URL: http://observer.materik.ru/observer/N28_93/28_11.HTM
9. Спільна декларація про основи відносин між Україною і Федеративною Республікою Німеччина [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_012.
10. Спільна стратегія Європейського союзу щодо України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_492.

11. Фрольцов В. Внешняя политика ФРГ после Герхарда Шредера: проблемы и перспективы [Электронный ресурс]. URL: <http://review.w-europe.org/6/1.html>

12. Diplomatie: pour Pascal Boniface, Macron se revendique du gaullio-mitterandisme // RCF Radio. 2017. 29 aout. URL: <https://rcf.fr/actualite/diplomatie-pour-pascal-boniface-macron-se-revendique-du-gaullio-mitterandisme>

13. Gomart T. La politique étrangere d'Emmanuel Macron: retour au réalisme? (Entretien avec la Revue des Deux Mondes) / IFRI. URL: <https://www.ifri.org/fr/espace-media/lifri-medias/politiqueetrangere-demmanuel-macron-retour-realisme>

14. Ischinger W. What is Germany's role within the EU? World Economic Forum, 2015 [Electronic resource] – Way of access: www.weforum.org/what-is-germanys-role-within-the-eu.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1584>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) **скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle.**